BGRS 1R

Holland (William)

Disputatio, 1776

61607/P

HOLLAND, W.

DISPUTATIO MEDICA, INAUGURALIS, DE CYNANCHE TONSILLARI.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Ampliſſimi SENATUS ACADEMICI conſenſu,

Et nobiliſſimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini ſubjicit

GULIELMUS HOLLAND,

BRITANNUS.

Soc. Med. Edin. Soc.

Prid. Id, Septembris, hora locoque ſolitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M,DCC,LXXVI.

348162

LIBRARY

Viro claro gravique

FRANCISCO BILLAM,

CHIRURGO,

Artem ſuam, cum pari laude et bono publico,

Leede in agro Eboracenſi exercenti,

Olim in rei chirurgicae et medicae tyrocinio

Praeceptori ſuo,

Amico dein ;

Ob haec et alia quae ſibi officia praeſtitit :

Item,

JOANNI THOMPSON,

ARMIGERO,

Propinquo ſuo,

Et inſuper amico,

Hunc primum ſtudiorum ſuorum fructum

D. D. C. Q.

GULIELMUS HOLLAND.

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b30385039

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

CYNANCHE TONSILLARI.

CYNANCHE tonſillaris * ſaepe angina inflammatoria † nominata eſt, de qua, lauream medicam in illuſtri hac academia petens, et hujus ex legibus aliquid in lucem edendum ſcribere juſſus, differendum paucis putavi.

A DE-

* Cull. Gen. Morb. G. X. ſp. 5.

† Boer. Aph. 798.

DEFINITIO.

Cynanches tonſillaris notae, quibus cognoſci, et ab aliis omnibus morbis dignoſci, poteſt, ſunt "Febris ſynocha et dolor faucium, deglutitio et ſpiratio difficiles, cum anguſtiae in faucibus ſenſu, membranaeque faucium mucoſae, praecipue tonſillarum, tumor et rubor *."

SEDES MORBI.

Cynanche tonſillaris membranae faucium mucoſae inflammatio eſt, eam potiſſimum folliculorum mucoſorum congeriem, ex qua tonſillae conſtant, afficiens, hinc per velum pendulum palati, perque uvulam tendens,

* Cull. Gen. Morb. G. X. Prim. Lin. ccxciii.

dens, totam faucium membranam ſaepe occupans, raro imam, rarius latius, linguam comprehendens, glottidemve aut epiglottidem attingens *.

Deglutitio difficilis, etiam dolorifica, eſt ; magiſque, cum humor aliquis, quam cum firma, devorantur. Viſciditas quaedam ingrata in ore, dimanantiſque quaſi undique humoris pituitoſi ſenſus, ſubeſt. Aſſidua quoque muci, ſed difficilis, excretio eſt. Dolor aliquando ſubeſt, ad aurem uſque patens, haec inter devorandum crepat †, ſpiritus, ubi paulo major inflammatio eſt, difficilis, non per nares, perque fauces, juſto anguſtiores, aegrius, perficitur ‡. Tuſſis gravior leniorve eſt, quam ut catarrho comitanti ſemper tribuenda ſit. Febris, ut genere bona, ita gradu lenior, plerumque eſt. Cui horror, ut omni pyrexiae, praecedens ||, adeo levis ſaepe

* Cull. ad loc. rel. Prim. Lin. Prael.

† Cull. prael de Cynanch. an. MDCCLXXII. Sauv. de Cynanch. pag. 488. ſumm. vol. I.

‡ Id. ibid.

|| Cull. Gen. Morb. Cl. I. Charact.

ſaepe eſt, ut vix ab aegrotante percipiatur, ſaepe in mentem rogati difficile revocetur. Pulſus pleni, validi, et duri ſunt. Vires minime franguntur.

DIAGNOSIS.

Partis affectae rubor clarior et vividior plerumque, quam in cynanche gangraenoſa, eſt; majorque hic, quam in aliis hujus generis ſpeciebus, tumor. Qui a cynanches gangraenoſae in hoc plerumque differt, quod in tonſillari aequalior et una faucium parte magis contentus eſt, in gangraenoſa per fauces ſerpere perſpicitur. Eodem a pharingaea et tracheali morbus diſtinguitur, quod in illa nullus tumor, in hac vix ullus, cerni poteſt. Una igitur nota, qua cynanche tonſillaris haud male inſignitur, eſt tumor, clare aut vivide rubens, membranam faucium aequaliter

obtinens

obtinens fixuſque; qui a magis atro, vel in nigredinem vergente, perque eandem membranam ſerpente, haud difficile dignoſcitur. Sed haec nota minime perpetua eſt; ſiquidem etiam in cynanche tonſillari tumor iſte ater et ſerpens aliquando quoque cernitur *. Quin et magnitudo tumoris, qui in cynanche tonſillari plerumque manifeſte major, quam in gangraenoſa eſt, diſcrimen idoneum dat; niſi quod etiam in hac in ſatis magni tumoris ſpeciem tonſillae quandoque inflantur. Quod eo magis animo perpendi debet, ne hac, colorem et tumorem reſpiciente, nota temere arrepta, alter pro altero morbo, cum magno aegrotantis malo, aut certa etiam pernicie, accipiatur.

Cynanche tonſillaris a gangraenoſa porro diſtinguenda plerumque eſt, "cruſtis mucoſis, coloris albeſcentis, vel cineritii ſerpentibus, et ulcera tegentibus," quae a gangraenoſa nunquam, a tonſillari plerumque, abſunt †. Sed neque haec perpetua nota eſt, quae

* Cull. prael. de Cynanch. an. MDCCLXXII.

† Cull. Gen. Morb. G. X. ſp. 2. Prin. Lin. CCXCIV.

quae perpetua eſſe a nonnullis tamen credita, in exitialem errorem traxit. Nam eae ipſae cruſtae in tonſillari ſpecie quandoque incidunt. In qua conſuetius fere nihil eſt, quam maculas aphthoſas, albeſcentes, circumſcriptas, cernere. Quae, quod circumſcriptae ſunt, a ſimilibus, in gangraenoſa ſpecie incidentibus, haud difficile diſcernuntur. Verum interdum coloris ſordidioris et cineritii ſunt, et quodammodo quoque ſerpunt *. Quod ubi fit, nihil in ipſis eſt, quo utrius ſpeciei de qua agitur ſint, pro comperto ſciri poſſit; et aliunde diſcrimen petendum.

His igitur notis, quantum poſſint, valentibus, certius morbi ſpecies aliis quibuſdam patebit. Quam tonſillarem eſſe haud ambigetur, ſi ſporadicus morbus eſt, ſi a frigore manifeſto coepit, ſi omni contagionis indicio caret, nec febris typhum † refert, et contra evidens ſynocha eſt ‡. Cynanchen tonſillarem non contagioſam

* Cull. prael. ad Cynanch. Tonſil. an. MDCCLXXIII.

† Cull. Gen. Morb. G. V.

‡ Ibid. G. IV.

ſam eſſe, inter omnes convenit: Centies ſinguli in ſingulis familiis affecti ſunt*. Et cum plures, forte contubernales, eodem tempore afficiuntur, ejus rei cauſa, nempe communis omnibus frigoris magnitudo aut efficacia, humore aucta, manifeſta eſſe, contagionis indicium nullum cerni, ſolent. Denique, minime obſcurum pyrexia, prout in hac aut illa ſpecie appareat, diſcrimen excuſſa praebet. Quae in cynanche tonſillari, ut dictum eſt, ſynocha eſt, in gangraenoſa, ut in noſologia notatum eſt, typhodes. In illa pulſus pleni, validi, durique, ab iiſdem in hac exiguis, parvis, et debilibus, facile diſcernuntur. Nec in illa robur infractum, in hac prorſus proſtratum, nullam differentiae notam dat. Poſtremo, eaedem morbi ſpecies inter ſe cauſa remota internoſcuntur: Quae in tonſillari frigus longe ſaepiſſime eſt, ſemperque aliqua cauſarum, cum phlegmaſiis huic ſpeciei communium, nempe ſemper aliquid, quod ſanguinis cum abundantia impetum auget, reperitur; cum gangraenoſam

* Cullenus id ſe vidiſſe dicit, prael. de hoc. morbo.

graenoſam nunquam non contagio facere obſervetur.

Plura ſunt gangraenoſae ſpeciei propria, ab altera aliena, quorum abſentia hanc morbum eſſe liquidiſſime, vel ſingulorum, ſed multo magis conjunctorum, indicat. Ea ſunt pyrexia lenta ſemper et generis putridi, hanc incipientem anxietas febrilis major, vomitus et alvus praeceps, ſaepius comitantia, coeptum cito, debilitas, mox eruptio miliaris aut ſcarlatinae ſimillima, et aliquando ipſae petechiae, ſubſequentia; poſtremo, humoris acris ex ore in coryza, et ex ano, dimanans. His omnibus aut pluribus abſentibus aut praeſentibus, utrius ſpeciei morbus ſit, neutiquam obſcurum erit; ut ex cruſtis ſolis, tumoriſve ſpecie aut colore, judicium neque neceſſario, neque clare, eoque nec tuto, trahatur.

MORBI

MORBI FINES.

Cynanche tonſillaris plerumque reſolvitur, aliquando in ſuppurationem, vix in gangraenam, tranſit, non, ut videtur, in ſcirrhum.

CYNANCHE TONSILLARI LOCUS IN NOSOLOGIA DEBITUS.

Ut Sauvageſii in altioribus generibus, nempe, ordine et claſſe, cynanchen reſpiciens, error admiſſus taceatur, certe imum ejus genus, quod cynanches nomine dedit, minime aut naturale, aut ſibi conſtans, videbitur; ut ex ſpeciebus, ſub hoc genere comprehenſis, manifeſtum eſt. Cum enim genus "Dolor

gutturis cum dyſpnoea ſtrangulante, dyſphagia, et pyrexia acuta," definiatur; ita in unam noſologiae legum, qua, ut generis definitio omnium ſpecierum definitionibus addi poſſit, requiritur, ea definitio peccat. Nam, ut omnibus ſpeciebus dolor gutturis communis ſit, et vel ex lege artis intelligi, vel unicuique ſpecierum addi, queat, certe, de reliquis definitionis genericae notis, idem dici non poteſt. Nam dyſpnoea et dyſphagia in omnibus ſpeciebus non perpetuae ſunt. Quarum dyſphagia, in quinta ejus ſpecie, tertia Culleniana, ſaepe illo ipſo fatente, non incidit. De qua "cum," inquit, "ipſius laryngis muſculis inſidet inflammatio, maxime, ſi interna fuerit, dolor in elevatione laryngis ad deglutitionem ingens" eſt. Rurſus in ſpecie ejuſdem viri ſexta, quarta Culleniana, "reſpiratio ſatis commoda *" eſt. Ubi igitur dyſpnoea? Quin in ſpecie decima quarta ejus, quinta alterius viri, ubi et "reſpiratio

* Vid. hanc ſpec. Cull. Gen. Morb. G. X.

" reſpiratio et deglutitio parum laeſae *" reperiuntur; utraque ejus notarum genericarum tam dyſpnoea quam dyſphagia, quamvis ipſe neget, praeterque eas, cum apyretam hanc ſpeciem dicat, pyrexia non acuta ſolum, ſed, ſi qua alia eſt, ea quoque, deſunt. In hac igitur ſpecie nihil eſſe videtur, praeter ſolum gutturis dolorem, quo ad genus pertinere eam dicas. Sed tam guttur, quam quaelibet fere corporis pars, ſine cynanche, et ſine ipſa etiam inflammatione, dolere poſſunt. Quanto rectius noſter, qui, ne in tales ſe anguſtias redigeret, generis ſui, quam non multum elaboraſſe ſe, ſpecierum definitionibus praecipue fidendum arbitratus, ipſe fatetur, definitionem iis notis, quae pariter ad genus firmandum et ab omnibus aliis diſtinguendum, pariter ad ſpecies comprehendendas pertineant, inſtruxit. In qua tamen magni viri definitione, quo certius reprehenſionis, quam Sauvageſiana merita eſt, parti eripiatur, ſecundum *et* in *aut* mutari debet.

Idem

* Vid. Cull. Gen. Morb. G. X. ſp. 5.

Idem vir, noſologiae utilior quam probabilior, Sauvageſius, in alteram noſologiae pariter et logicae legem, quae magnitudinem non facere differentiam proponit, haud dubie offendit; cum in ejuſdem, de quo agitur, generis definitione vocem *ſtrangulans* adhibet. Cujus adhibitae effectus eſt, ut ea definitio etiam minus ſpeciebus accommodetur; nam, ſi minus perpetua dyſpnoea eſt, certe dyſpnoea ſtrangulans multo minus erit. Idem tertiae noſologia receptae legis, quae aut pro generibus aut pro ſpeciebus recipi ſymptomata vetat, violatae manifeſto reus eſt in iis omnibus ſpeciebus, quas adpellat, in noſologia Edinenſi, pro ſymptomaticis caſibus, notatis *. Ii caſus, prout ab internis aut externis cauſis pendent, ordinantur. Ab internis cauſis ſunt cynanche epidemica S. ſp. 2.; cynanche prunella S. ſp. 12.; cynanche exanthematica S. ſp 4.; cynanche arthritica S. ſp. 10.; cynanche hepatica S. ſp. 8.; cynanche a dyſenteria S. ſp. 13.; A cauſis externis ſunt cynanche

* Cull. Gen. Morb. G. X. p. 271.

cynanche a deglutitis S. ſp. 9.; cynanche mercurialis S. ſp. 11. In omnibus his, duobus exceptis, cynanche quae illi dicitur, tantum ſymptoma, a morbo principe, qui in alio horum caſuum alius erat, pendet. Is in ſpecie 2. typhus, in 12. triteophyia ardens, ſeu, opinor, quam ipſe Cauſon nominat, nempe tertiana remittens *, in 4. variola et rubeola, in 10. arthritis, in 8. obſcurus jecoris affectus, in 13. dyſenteria, aut quod ille pro hac habuit, erat. E duobus, quos excepi, caſibus, nempe, 9. et 11. in illo vulnus aut plaga, inflammationem partis ſymptomaticam excitans, in hoc eadem ex mercurii nimio uſu ſuborta, affectus princeps fuerat. Idem noſologorum, vero verbi ſenſu, princeps, aliis legis noſologicae, quae ſpecies eaſdem ſemper fixaſque et immutabiles, quales eas natura fert, eoque ejuſdem quamque generis, non plurium et diverſorum eſſe, ponit, violatae porro arguendus eſt; nam nona apud eum cynanches ſpecies poſtea pro

* Vid. Sauvag. triteoph. ſpec. 2. Cull. Gen. Morb. G. III. ſect. II. p. 250.

pro dyſphagiae ſpecie habetur, et ad hanc quaſi alterum, cujus eſſet, genus relegatur. Quo facto, hic quoque in legem, jam memoratam, qua definitio generis ad ſpecierum definitiones deduci, et unicuique ſuperaddi debeat, impegit; nam in cynanche a deglutitis, pro cynanches ſpecie habita, pyrexia nulla, eſt. Idemque de cynanche mercuriali dicendum eſt. Illi ſunt Sauvageſiani in re noſologica errores, quos non ſolum in hac, ſed in omnibus ejus noſologiae partibus, admiſit. Quos omnes ad regulam reducere ac generatim ſpeciatimque commonſtrare, par labor ipſius operi foret, volumina paria compleret. Nam, ut in altioribus, in quibus tacere, quam loqui, maluiſſe me dixi, generibus, etiam alii errores, hoc quoque argumentum ſpectantes, ab illo admiſſi, facile cuiquam, qui noſologiae paulo peritior ſit, ad animum ſine noſtro relatu adcurrent, ita ſimiliter ii eum in ſimilibus quoque omnibus partibus erraviſſe, pariter commonefacient.

N O-

NOSOLOGIA CLASSICA.

Quod ad noſologiam, hac academia receptam, attinet, hoc genus, ſub communi claſſe * cujus eſt, bene comprehenditur; ſiquidem horror, et "poſt hunc pulſus frequens, calor major," in eo, ut ſupra indicatum eſt, manifeſta ſunt. Neque in eodem, ubi paulo vehementior morbus eſt, non quoque vires artuum imminuuntur, quòd ſymptoma, ſi in minore morbi vehementia minus manifeſtum eſt, niti eò tamen natura intelligitur. Bene igitur, ratione claſſis habita, hoc conſtitutum genus eſt.

NOSOLOGIA ORDINALIS.

Quod ad ordinem attinet; cum phlegmaſiarum ordo in duas quaſi ſectiones, alteram

* Cull. Gen. Morb. Cl. I. Charact.

ram ubi pars externa, alteram ubi interna, inflammatur, dividatur; quae utraque in communi ordinis definitione indicatur, ita priori earum cynanche bene convenit; quippe cui illius ſigna, nempe, "partis externae ruborem, calorem, et tenſionem delentem,*" non deeſſe manifeſtum ſit.

NOSOLOGIA GENERICA.

Idem ut genus, excepta una nota, bonum eſt. Nam, ut cum reliquis omnibus ordinis generibus ratione, quam hujus habet, concordat; ita, ſui ipſius propriis notis, ab iis omnibus diſtinguitur. Utque Pyrexiarum ordines, (uniuſcujuſque et omnium pathologia, cujus ratio hinc aliena eſt, ſpectata,) claſſem naturalem, ita phlegmaſiarum genera, ordinem etiam naturalem, componunt. In omnibus enim non ſolum affectio localis et pyrexia ſunt, ſed hanc ab illa pendere, pathologia

* Cull. Gen. Morb. G. VII.

thologia communis oſtendit. Verum tamen, hujus ratione habita, unum genus ab ordine, et una ſpecies ab hoc genere, utroque ut naturali, excipiuntur. Genus arthritis, ſpecies cynanche gangraenoſa, excepta ſunt. Ab hoc loco generis ratio aliena eſt.

NOSOLOGIA SPECIFICA.

Quod ad ſpeciem exceptam attinet, affectionem localem, ut in reliquis generis ſpeciebus, et in reliquis ordinis generibus, primam eſſe, et ab ea pyrexiam pendere, minime certum et exploratum eſt. E contrario, primum genus nervoſum univerſum affici, debilitatis manifeſta ſymptomata, primum apparentia, documento ſunt; cujus effectus tam partis, quam communis corporis, affectio, perinde ac in febribus propriis ac exanthematis, demum eſſe videtur. Quae pathologica annotatio, cum nihil dum rationale tetigerim, nec cum rebus veris rationes miſ-

cendas exiſtimem, ad noſologiam obiter explicandam ſufficiat. Jamque hiſtoria, diagnoſi, et noſologia, qua potuimus, conſtitutis;

CAUSÆ REMOTÆ

Proxime aggrediendae ſunt. Quae, cum quidam homines ſint, quos vix ulla noxae externae vis morbo adficiat, aliique, qui ex leviſſimis offenſis facillime in eum incidant; ideo, hujus rei ratione habita, in ſeminium et cauſas occaſionales, ſeu poteſtates nocentes, rite digerendae videntur. Quod ipſum, ſcilicet, ut cauſae remotae in ſeminium et poteſtates nocentes digerantur, quia huic ſpeciei cum reliquis ejuſdem generis ſpeciebus, et cum reliquis ejuſdem ordinis generibus, commune eſt, horum morborum omnium communem porro naturam arguit, et quam naturalis ordo ſit, oſtendit. Seminium eſt interna corporis conditio, qua fit, ut, oblata poteſtate

poteſtate nocente, morbus incidat. Rurſus poteſtas nocens eſt externa vel aliena vis, quae, exiſtente intus ſeminio, idem efficit. Morbus igitur conjunctum utriuſque, et neutrius ſine altero, opus eſt. Contra, ubi utriuſvis ſine altero morbus effectus eſt, ut, ubi ſeminium, paulatim creſcens, ad morbi modum aſſurgens, aut poteſtatis nocentis vis abſoluta ſine interna conditione, morbum conſtituit, tales cauſae ſine diſcrimine, remotae, Principia Gaubio dictae, recte appellantur. Quae diſcrimina, non in pathologia ſola, nam ſi ita eſſet, inania forent, ſed etiam in ipſo uſu, et ipſis morborum curationibus, utiliſſima ſunt. Sic enim digeſtis cauſis, multis tempeſtatibus medendi conſilium dirigetur, accuratiuſque noxa externa vitabitur, ſi ſeminium intus cognoſcitur. Quod intus non eſſe cognito, ſupervacua opera non ſumetur. His expoſitis, alios morbos a cauſis ſimpliciter remotis, alios a ſeminio et poteſtatibus nocentibus, magis oriri dicendum eſt. Alii ſunt, qui, ut ſaepius ab alterutris, ita aliquando quoque ab alteris ſolis proficiſcuntur. Et,

ut

ut caetera omittam, hic, de quo agitur, morborum ordo, hinc a ſeminio, illinc a poteſtatibus nocentibus, longe ſaepiſſime, multoque rarius a cauſis ſimpliciter remotis, exoritur.

SEMINIUM

Cynanches tonſillaris eſt ſanguinis abundantia, ſeu plethora, firmorum ſimplicium denſitas rigiditaſque, vivorum tonus validus, ſanguiniſque, ſaltem primo morbi adventu, ex cauſa ignota, et poſtquam ille ſaepius incidit, ex vaſorum laxitate in fauces verſus impetus. Quae corporis conditio vel naturalis eſſe, vel conſuetudine acquiri, poteſt. Naturale ſeminium id eſt, quod aut in temperamento, aut aetate, aut ſexu, conſiſtit. Acquiſitum eſt id, quod a certis rebus, progrediente vita, exoritur. Quae res ſeminii cauſae rurſus dici queunt. Hae cauſae, ſeu

SEMI-

SEMINIUM FACIENTIA,

Sunt frigus diuturnum, victus lautus, excretiones imminutae, ſanguinis perdendi conſuetudo, vitae genus quietum, et quae ſimilia ſunt.

POTESTATES NOCENTES

Sunt haec ipſa, quae diutius admota, et lentius agentia, ſeminium faciunt, nunc hoc intus exiſtens, ſubito magis et vi repentina agendo, ad educendum morbum excitantia. Quorum omnium longe frequentiſſimum, tam in aliis fere omnibus hujus ordinis generibus, quam in hoc et hac hujus ſpecie, frigus eſt. Quod, ut in omnibus praecipua poteſtas nocens eſt, ita in iis, quorum ſedes aëri externo magis objicitur, ut phlegmone,

ophthalmia,

ophthalmia, rheumatiſmo, aliqua ex parte pneumonia, et hoc ipſo genere, etiam plus, quam in interioribus inflammationibus, valet. Denique

CAUSÆ SIMPLICITER REMOTÆ

Erunt harum ipſarum alterutra, nempe, aut frigus, aut ſeminium, ſi aut illius mera vis, aut hujus magnitudo, ſine alterius opere, morbum forte inferat. Quod et fieri poteſt, et re vera fieri nonnulli, in quibus ſeminium minime ineſſe videtur, et alii a poteſtate nocente defenſi, in morbum tamen impliciti, oſtendunt.

CAUSA PROXIMA

Cynanches tonſillaris cum reliquis, ordine comprehenſis, morbis quoque communis eſt. Quae, quo clarius intelligatur, de ſanguinis in ſecunda valetudine ſuis vaſis motu, pauca

ça dicenda videntur. Magnum, quo ſanguis et reliqui humores moventur, inſtrumentum cor, ſed non ſolum, eſt. Aliae enim poteſtates in eundem finem conſpirant. Eae ſunt, motus muſcularis in vicinis ad vaſa locis premendo, ſanguinem progredientem impellens, et, haud paulo potentior hoc, vis quaedam motrix ipſis vaſis inſita. Quam vaſis inſitam eſſe, viſa fibrarum muſcularium in vaſorum textura ſpecies, irritabilitas experimentis demonſtrata *, et, ut ſubtiliora quaedam omittam, ipſius inflammationis propria, probant. Haec poteſtas non in omnibus vaſis pariter ineſt. In quibuſdam deeſſe, ut in venis omnibus praeter truncos communes, aut his proximos ramos, videtur. Et in ipſis arteriis, quae ubique ea praeditae ſunt, ita inaequalis eſt, ut in maximis et cordi proximis minima, in minoribus major, in minimis maxima, ſit; unoque verbo, quo longius

* Vid. Diſput. inaug. Deniſon ſuperiore anno hic editam, de inflamm. et diſſert. Verſhur. apud eundem, item Cull, inſtit.

longius a corde arteriae recedunt, eo major uſque exiſtat.

Haec poteſtas, arteriis inſita, eſt per quam una cum cordis actione, ſanguis in iis percitatur, et vis inhaerens nominatur. Pendere poteſtas inhaerens ab humoris nervoſi aliquanto, ad fibras vaſorum muſculares delato, ibi pro tempore morante, et ulteriorem uſque, quo aucta vigeat, ejuſdem humoris influxum, requirente, videtur. Non igitur, ut magno Hallero viſum eſt, per ſe abſoluta eſt, ſed a poteſtate nervoſa uſque pendet. Cumque haec ab animali poteſtate, ſeu cerebri actione, pendeat, ita hanc quoque ei neceſſariam fore ſequitur. Quam utramque ſic ei neceſſariam eſſe, ſtimuli, aut nervis inter fibras motrices et cerebrum, aut huic, admoti, et actionum vaſorum pariter excitantes, probant. Et ab altera parte ſtimuli, ipſis fibris admoti, actionem earum, ut experimenta docent, excitant. Quorum conſtantiſſime admotus, et ſanitatis uſum praecipuum praeſtans ſanguinis, in vaſis perfluentis, copia et impetus eſt. Ratione horum ſtimulorum habita,

habita, poteſtas inhaerens, quia ab iis irritari, id eſt, augeri, poteſt, irritabilitas nuncupatur. His expoſitis, cauſae, inflammationem continentis, ratio facilior intellectu erit. Nam, ſi ſolitus ſanguinis cum copia impetus ſolitas arteriarum in ſanitate contractiones cauſa excitans eſt; certe majorem ſolito copiam, majorem impetum, contractionum quoque majorum, ſcilicet, validiorum et crebriorum, cauſam fore patet.

Eſt igitur cauſa noſtri morbi proxima, ſanguinis praeter ſolitum, per cauſarum remotarum vim, in arteriolas partis laborantis congeſta, abundantia. Haec eas diſtendit, et ſtimulo ſuo, quae diſtentio eſt, earum contractiones auget. Auctae contractiones etiam plus ſanguinis in ipſas congerunt, in majus impetum augent, et ipſae ab iis invicem porro augentur. Sed haec diſtendens eas congeſtio, ſolius laborantis partis arteriolis, contineri non poteſt. Inflammatis vicinae, licet infra inflammationis modum, aliquanto ſolito magis diſtendantur quoque neceſſe eſt. Quarum diſtentio ſimiliter proximos iis ra-

mos afficiens, ab his ad majores, dein ad truncos, denique ad ipſum cor, perveniet. Cujus demum actio excitata, inverſo modo totam auctae arteriarum actionis ſeriem augebit.

Atque ſic diſtendens congeſtio, in arteriolis extremis exquiſita, inflammationem, minor in reliquis omnibus diatheſin phlogiſticam, creat.

Haec, aucta ubique arteriarum cordiſque, actio eorum tonum, ſeu promptam ad contrahendum ſe fibrarum in iis muſcularium conditionem, quae contractilitas dicitur, auctum ponit. Unde, ipſo ſtimulo admoto, tantae contractiones, quantae memoratae ſunt, cientur. Quae contractiones cum tono, ſic in reliquis vaſorum ſanguiferorum partibus adauctae, in extremis arteriolis, praeque caeteris inflammatis, ſimilem ſtatum, nempe inflammationis cauſam, augent. Quo quidem modo diatheſis phlogiſtica, quae ab inflammatorio ſtatu facta eſt, hunc invicem, nempe, ſui cauſam, intendit.

SYMPTO-

SYMPTOMATUM EXPLICATIO.

Rubor, nimiam ſanguinis copiam, ea qua relatum eſt ratione, per vaſcula inflammata cum molimine ſubeſſe, ſignificat. A ſanguine enim ruborem eſſe experimentis exploratum eſt.

Tumorem idem explanat.

Calorem, quamvis non, ut nonnulli crediderunt, ſanguinis motu genitum, tamen omnis aucti ejus motus comitem eſſe, notum eſt. Hunc igitur auctum, pariter ac reliqua ſigna, ſeque ab ejuſdem cauſa pendere, indicat.

Dolorem fibrarum muſcularium, (ſive nervis iis commixtis, ſive ipſis, ut a ſenſu non alienis, facultatem dolendi tribuas), diſtentio clare facit.

Spirandi difficultas fit, quia, qua aër commeet, via per inflammationem anguſtatur.

CAU-

CAUSARUM REMOTARUM EXPLICATIO.

Fibrarum denſitas, nullis currente vita caſibus tam acquiritur, quam a primis ſtaminibus, deducitur.

Plethoram gignit victus lautus, ſanguinis, quem materia victus facit, copiam augendo. Idem efficiunt excretiones imminutae, et vitae genus quietum, humoris, alioquin excernendi, abundantiam intus retinendo. Sanguinis autem, ſive morbo ſive conſilio, perdendi conſuetudo ſui copiam gignit; quia actiones vitales, et inde pendentes ſecretiones, imminuit, naturales vero actiones, et praecipue concoctrices, non afficit. Hinc, dum eadem uſque alimenti materia ingeritur, concoquitur, in bonum ſanguinem vertitur, nec ſolita humorum excernendorum

copia

copia aufertur, creſcat intus abundantia neceſſe eſt. Quod magna ſanguinis ſubito profuſio non facit, quia omnes actiones pariter, eoque naturales quoque et concoctrices, imminuit, debilitataque cerebri actione, et genere nervoſo ubique, ſanguinis conficiendi negotium ut ſecus procedat efficit.

Frigus vero, quod poteſtatem quoque nocentem eſſe dictum eſt, ſeminium, quod eadem plethora dat, perſpirationem ſubito imminuendo, adauget. Idem nota coryzae cauſa, eodemque modo agendo, eſt. Sed in utroque caſu non ſolum impeditur perſpiratio, ſed, qui perſpirandus erat, humor in oris, narium, et faucium membranam, vel hujus partem aliquam, convertitur. Qui, ſi in iſtam ex qua tonſillae conſtant, parteſque ei proximas, potiſſimum dirigatur, pro coryza aut una cum hac, cynanchem tonſillarem faciet.

Quod autem humor perſpirabilis, intus retentus, ad fauces ſic dirigitur, rationem non reddo, rem veram eſſe contentus. Utque

ſanguinis

ſanguinis ſuis vaſis impetus niſuſque certis rebus inter diverſas corporis partes librari, ſatis nunc notus in confeſſo eſt; ita ſimiliter eos humores, qui arteriolis exhalantibus, aut ſimilibus ſecernitur excerniturque, librari, aeque exploratum eſt. Sic obſtructa aut retenta perſpiratione, humor perſpirabilis, nunc in membranam modo dictam verſus, coryzam ſeu catarrhalem affectionem, aut cynanchem; ad inteſtina derivatus, diarrhoeam, et in dyſenteria et cholera eandem pro ſymptomate; in renes transfuſus, diabetem facit. Contra, aucta praeter modum perſpiratione, ubi idem humor perſpirabilis contrario impetu per foramina ſua cutis undique diffluit, in interioribus iſtis partibus perſpirationi reſpondentes, cumque ea libratae, pro rata parte imminuuntur. Unde aut iſchuria, aut colica, aut ſitis, aut faucium ſiccitas, ſimileſque harum affectiones, in deficiente humorum oris excretione poſitae, continuo ſubnaſcuntur.

PROGNOSIS

Raro periculoſa cynanche tonſillari eſt: Cumque a frigore oriatur, neque ſedes ejus, dummodo iter ad pulmones tumore non claudatur, quod rariſſime accidit, vitae neceſſaria ſit, junioreſque et ſanguinei prae caeteris conflictentur, triſtiorem ſinem habere vix poteſt. E contrario, plerumque levior eſt, et neutiquam metuenda. Periclitatur tamen, crebro et prope per circuitum redeundo, in conſuetudinem tandem verti et diu moleſta eſſe. Quod ipſi mihi mirum in modum uſu venit; cui primum quotannis, nunc bis, ter quaterve eodem anno, et gravioribus, quam in quoquam alio vidi, legi, aut accepi, ſymptomatis cruciato, morbus incidit.

C U R A T I O.

Conſilia medendi cynanche tonſillaris ſunt,

I. Sanguinis impetum et copiam toto corpore et parte laborante deminuere et ſpaſmum ſolvere.

II. A parte laborante ad ſummum corpus libramen reclinare.

III. Motus generis nervoſi, per quos conſuetudinem redeundi morbus acquirit, mutare.

Primo conſilio reſpondent adminiſtratio antiphlogiſtica praeter frigoris uſum omnis, alvi purgatio, ſanguinis, ſed raro largiore opus erit, detractio, rubefacientia, vel potius veſicatoria, collo admota. Haec ſpaſmo quoque, praeterque ea, aquae calidae vapores, ore accepti, ſolvendo vaſorumque diſtentioni laxandae ſunt.

Secundum

Secundum conſilium explent perſpirationem juvantia, cumque, tendente ad ſolutionem morbo, ſimul ſudor incidit, huic favendum. Sed de his remediis ſigillatim verba prius faciam, quam ad noviſſimum conſilium tranſeam.

Ex adminiſtratione antiphlogiſtica irritamenta, ex ſenſuum exercitatione orta, nulla hic incommodant. Sed motu tum reliquo fere omni, tum maxime loquendi, ne alter, ſanguine alibi percitato, diatheſin phlogiſticam, ſi eſt, augeat, ſi abeſt, inducat; alter ipſam partis inflammationem irritet, abſtinendum. Sitis, ut ſtimulo futura, ſedanda, ſed tepida potio danda; quae alioquin uſui eſt. Alvus non ſolum facilis, ut in omnibus phlegmaſiis, et morbis febrilibus omnibus, ſervanda, ſed etiam, quod huic morbo cum capitis phlegmaſiis commune, purganda eſt. Quae purgatio, ab locis repletis et laborantibus humores abſtrahit, et ſolum, quod nunc notum eſt, remedium revellens dici poteſt. Ex eadem hac adminiſtratione animi cura nihil refert.

Ut inflammationi, huic morbo, reſpondet ſanguinis detractio, praecipue, ubi paulo major tumor eſt, et magis etiam, ſi, quod rarum eſt, utramque tonſillam occupat; aut, ſi pyrexia et diatheſis phlogiſtica, ut ſaepe ſatis, ſubeſt. Sed etiam ubi hoc ſit, larga neceſſaria raro eſt; praeſertim cum debilitet, et, ne vehemens inflammatio gangraenam inducat, vix metus ſit. Antiquorum et medicorum circa XL abhinc annos e venis ranularibus ſanguinem miſerunt. Quod moleſtum ſputum quia creat, et nihil ſanguinis, quod operae pretium ſit, aufert, omittendum videtur. Cui operi, ſi e parte affecta detrahendus humor videbitur, haud paulo efficaciores hirudines, externis faucibus impoſitae, erunt.

Adſtringentia, et praecipue acida, hic prodeſſe, omnes teſtantur. Quomodo agant, dictu difficilius eſt. An, ut in ophthalmia, quam aliquando vaſculorum tenerorum, et nulla membrana ſuſtentorum, laxitas facit ſervatque, aſtringendo? Verum, ſi, aſtringendo prodeſſe credenda ſunt, cur, aquae calidae vapores, quorum contrarium opus certe

eſt,

eſt, pari uſui eſſe reperiuntur? An potius, refrigerando et ſedando, auxilio ſunt? ut in ophthalmia quoque ſaccharum ſaturni agere videtur. An denique, glandulas mucoſas ſtimulando, et ſic mucum fluidiorem educendo, ejuſque, qui in folliculis ſtagnet, excretionem expediendo, reſpondent? Utut hoc explicetur, res vera non infitianda eſt.

Aquae calidae vapores neutiquam ita ambigui ſunt. Hi, mucum in cruſtas coire periclitantem, et humorum faucium excretionem prohibentem, diluunt; et ſic faucium viſciditati medentur. Iidem vaſculorum fines relaxando, ad ſpaſmum, hos obtinentem, ſolvendum, humoribuſque eductis diſtentionem tollendam, pertinent. Ut igitur initio morbi, ad fluentiorem mucum faciendum, acida, ita, provectiore eo, ad minus viſcidum eum reddendum, et cruſtis occurrendum, ii utendi. Infundibulum, quo vapores aſcendunt, in ſummo incurvari, ut erectus aegrotans ore recipiat, et, ut vapores cohibeantur, veſtis lanea circumjicienda eſt.

Rube-

Rubefacientia ante hoc adhiberi ſolita ſunt; ſed alcali volatile, quo uti conſuerunt, nimis acre eſt; itaque partem irritat, ut ſaepius applicari non poſſit. Ad hoc incommodi prohibendum in olio volatili nunc adhiberi coepit, adjuncta camphora; quae, quamvis non forſitan inutilis, propter odorem ſaepe omittitur. Cumque idem alcali volatile, in miti ſtatu non cum oleo bene mixtum permaneat; ideo cauſticum, quo in ſtatu melius mixtum perſtat, commodius adhibetur.

Veſicatoria uſui quoque, humores ad ſummum corpus attrahendo, ſunt. Sed locum, ubi imponerentur, hirudinibus, ſi has tumor forte incommodans poſtularet, reſervare conſultius videtur *.

Alvum purgantia, quorum ad irritamentum vitandum, uſus ſub adminiſtratione antiphlogiſtica expoſitus eſt, huic quoque conſilio, ut medicamentum, conveniunt. Quae, humoris inteſtinalis mucique excretiones augendo, et corpore efferendo, magnam humorum

* Cull. Prael. de hoc morbo ann. MDCCLXXII.

rum copiam abducunt, ſuperioremque partem, et ſui conſimilem, laborantem, congeſtorum humorum onere partim levant. Eſtque hoc ſolum fere revulſionis genus concedendum.

Ut ad ſecundum conſilium tranſeatur; veſicatoria, humores ad ſe trahendo, proſunt. Quorum et rubefacientium uſui cataplaſmata, quorum opus eodem pertinet, et commodo non caret, poſthabenda videntur.

Quae, ubi applicanda utique videbuntur, maxillae inferioris angulo, contra tonſillas, applicari, eoque ab aure ad aurem patere, debebunt. Arcte quoque adhaerere debent: Nam, ſi decidant, quod, niſi ſolertia majore admoveantur, accidet; admiſſo frigido aëre, pro molliente et humores ad externam, cui incumbunt, partem alliciente opere, adſtringens, affectionem aucturum, interveniet. Verum, cum novies e denis caſibus, ita quidem decidant, ideo eorum uſus rectius omnino omittetur *.

Admini-

* Cull. Prael. de hoc morb. hoc ann.

Adminiſtrationis antiphlogiſticae pars una frigus eſt. Quod, tametſi in aliis quibuſdam morbis, et ante omnes, etiam in inflammatione ſymptomatica illa, quae eruptioni variolae puſtularum praecedit intereſtque, ſedante virtute, aeſtui et irritationi in ſummo corpore moderatur; hic, ut in pleriſque quoque inflammationibus, ſive febrilibus, quales phlegmaſiae ſunt, ſive localibus, quia diatheſin phlogiſticam aut in parte aut in toto corpore ſtimulando adauget, ex toto vitari oportet; et, e contrario, quicquid ad ſummum corpus humorum impetum diriget, dummodo id quam minimo ſtimuli fiat, adhiberi. Ob quam cauſam ſudor movendus non eſt, quia id praeſtantia, plerumque nimis calefaciendo, ſtimulant nocentque; ut curationum uſus addocet. Satiſque fere ſemper eſt, calore pariter et frigore vitatis, ea coeli temperie uti, quae perſpirationi liberiori faveat. Quod ſatis certo praeſtare videtur cubiculum clauſum, igne, ſi frigidior forte tempeſtas eſt, modice calefactum, ſed ſine eo, ubi coelum temperatius eſt. Omnis ſupra hanc perſpirationis expedi-

expediendae ratio nocet, neque urgendus unquam in ſummum corpus impetus eſt. Eoque, ut ſudor non excitandus, ita ſponte incidens non ſiſtendus, contra ducendus et fovendus caute et prudenter eſt *.

Cum redeundi conſuetudo firmata eſt, ea curatio, quae aliis morbis, qui in plenitudine, acceſſiones reducente, poſiti ſunt, ut haemorrhoidi, huic quoque, convenit; ſcilicet, ut plethorae cauſae tollantur. Eae ſunt quas ſupra memoravi.

Exercitatio igitur non vehemens, quia haec conſtans eſſe nequit, ſed lenior, eoque, quod poteſt eſſe, conſtantior, qua excretiones ſuſtentantur, et plenitudo prohibetur, reſpondet.

De victu quoque aliquid demendum eſt. Et, quoniam qui huic morbo opportuni ſunt, ii juniores fere validioreſque, interdum ſatis robuſti, ſunt, eoque ferendo remedio habiliores; ideo, et de genere et de copia alimenti, ut tuto, ſic neceſſario, remittetur. Itaque carne

* Cull. Prael.

ne abſtinendum, modiceve ea, et materia ex plantarum genere ſumpta, utendum, potionum meracum uſu, magis etiam conſuetudine, deſiſtendum, pura aqua bibenda.

Noviſſima ad hoc conſilium pertinens cura eſt, ut ſimulac plenitudinis ſigna, quae quivis, morbum ſaepius expertus, ignorare non poteſt, redire incipiunt, vel, ſi ea praeſciri poſſunt, paulo ante certum adventum, quod efficacius quoque foret, ſanguis brachio dematur, minuſque uſque et minus unoquoque tempore, donec tandem remedii neceſſitas, et ab ipſius uſu ſaepius iterato oriens effectus, nempe cui occurritur plethora, ſimul deceſſerint.

Finitis cum hac diſputatiuncula meis in hac illuſtri academia ſtudiis, jamque ei poſt VII. annorum moram valedicturus, omnibus Praeceptoribus meis, a quorum praeceptis utilem doctrinam addiſcendi mihi copia fuit, maximas ago gratias.

F I N I S.

WELLCOME LIBRARY